

MEMORIU GENERAL

1. OBIECTUL STUDIULUI

Satul Șiclod aparține comunei Atid, alături de Cușmed, Inlăceni și Crișeni, aflate avale pe pâraul Șiclod, ce izvorește în apropierea satului înconjurat de peste o sută de izvoare de apă dulce.

Comunele vecine sunt: spre est și sud-est, comunele Praid, Corund și Lupeni, spre sud și sud-vest comunele Avrămești, Săcel și Județul Mureș, iar spre vest și nord localitățile din Județul Mureș.

2. DESCRIEREA LOCALITĂȚII

2.1. POZIȚIA GEOGRAFICĂ

Satul Șiclod este situată în regiunea "Sóvidék", aproape de limita dintre județele Harghita și Mureș, la distanța aeriană mică față de localități precum Sovata (12km) și Praid (10km). Accesibilitatea însă este foarte redusă, ceea ce are o contribuție majoră la păstrarea valorilor construite și culturale băștinașe.

Există legături multiple cu toate localitățile vecine însă singurul drum practicabil poate fi considerat cel din direcția Cristuru Secuiesc, asfaltat recent până la Atid. Drumurile dinspre Șiclod spre Sovata și de la Inlăceni spre Athia sunt impracticabile.

2.2. CADRU NATURAL, RESURSE NATURALE, MEȘTEȘUGURI

Satul Șiclod amplasat la altitudine cuprinsă între 550 și 700m peste nivelul mării, reprezintă un caz caracteristic de sat montan izolat cu o amplă tradiție populară construită și intangibilă păstrată până în zilele de astăzi.

Bordat de dealuri înalte și munți în toate direcțiile se așează pe cursul pâraului Șiclod, aparține bazinului hidrologic Târnavei Mici pe cursul superior.

Principala trăsătură a reliefului constă în predominarea dealurilor înalte. Se disting două unități principale de relief:

- dealuri cu altitudini de circa 800-1000 metri și
- văi și depresiuni intramontane cu altitudini cuprinse între 500 și 700 metri.

În această regiune subcarpatică, unde munții dau loc dealurilor, culmile cele mai înalte, care domină peisajul sunt: Siklódkő (1025 m), Küsmödi Kő (991 m)

Teritoriul în intravilan al satului Șiclod este de 114ha.

Cadrul natural prezintă un aspect important al imaginii de ansamblu al satului, vegetația abundentă participă intensiv în percepția ansamblurilor.

Formațiunile geologice de suprafață au avut un rol important în istoria locului, de fiecare stâncă, prăpastie, peșteră se legă legende eroice ale vremurilor trecute, însă aceste peisaje în sine sunt captivante și contribuie major la definirea spiritului locului (genius locci).

drumul către Siklódkő

Până în secolul XVIII-lea populația din Șiclod era preocupată de comerțul interregional cu sarea, însă un decret din datat 1727 le interzice dreptul lor a face comerț cu acest minereu, ce aducea un beneficiu major satelor din jurul salinei praidiene.

livezile de pe versantul vestic Murva

livezile către accesul dinspre Cușmed

Neavând terenuri agricole de calitate acceptabilă au plantat extinse livezi de cireșuri, profitând de clima inramontană. Astfel au ajuns să producă cantități spectaculoase de fructe târzii, reușind să le vândă în afara sezonului uzual la prețuri ridicate, piața lor de desfacere ajungând până la Ciuc și Gheorgheni. Astăzi însă livezile ce acoperă versanții înconjurători sunt îmbătrânite în mare parte, în consecință au producție redusă.

În sat există un turism latent, promovat de oameni ce înțeleg și apreciază valorile acestei comunități păstrate din timpuri trecute. Un număr semnificativ de vizitatori din Ungaria își petrec concediul în acest ambient, unele familii chiar cumpără o gospodărie, a cărei soartă devine incertă, o reabilitează și folosesc ocazional ca și casă de vacanță. Acest regim de

utilizare de obicei nu necesită transformări radicale, și puține sunt exemplele triste, când o casă autentică cumpărată se sacrifică pe altarul dotărilor de lux.

Alunecări de teren au avut loc la Șiclod, afectând gospodării particulare și clădirea școlii, precum și o stradă de legătură între Papszere și Nagyhíd. În urma alunecărilor masive strada a devenit impracticabilă, la momentul de față apare mai degrabă ca o albie de pârâu. Gospodăriile adiacente nu mai sunt accesibile, iar multe clădiri au suferit avarii grave la rândul lor.

Gospodăriile care nu mai au moștenitori sau proprietarul trăiește departe sunt întreținute de către vecini, pe baza unui acord, care asigură drepturi de folosință, aducând beneficii pentru amândouă părți. În ciuda numărului redus de populație raportat la numărul de case, în sat găsim puține gospodării părăsite sau ruinate.

După cum s-a mai arătat, populația comunei este în scădere și prezintă semne de îmbătrânire din cauza lipsei locurilor de muncă și a slabei dezvoltări a infrastructurii. Sunt puțini locuitori cu studii superioare, cea mai mare parte a populației are 8 clase sau studii profesionale. Marea majoritate a oamenilor lucrează în agricultură,, mult mai puțini în industrie, comerț, administrație, învățământ și ocrotirea sănătății. Este mare proporția pensionarilor, majoritatea lor primind pensii agricole, foarte mici.

Populația compusă exclusiv din enoriași de religie reformată are o viață spirituală intensă având moravuri și un cod etic înalt rar întâlnit. Acest mod de viață nealterat este suportul conservării tradițiilor și a obiceiurilor străvechi.

Date statice precise privind variația populației stau la dispoziție începând cu anul 1850, când satul număra 1220 de suflete, crescând treptat până la maximul de 1631 în anul 1941. Urmează o descreștere continuă, conform recensământului din 1992 la Șiclod s-au numărat 492 locuitori, ajungând în 10 ani la 359 în anul 2002, iar tendința de descreștere nu pare să amelioreze. Populația actuală se estimează la 280, raportat la 415 numere poștale alocate, dintre care sunt locuite cca.160 de gospodării.

Religia reformată fiind dominantă în regiune, comunitatea este de religie reformată, în 2002 s-au înregistrat doar 3 persoane de altă religie.

2.3. SCURT ISTORIC

Conform tradițiilor locale așezământul s-a născut pe timpul ofensivei tatarilor, populații în căutarea unui refugiu sigur și nestrăbătut de trasee comerciale au fondat acest sat retras între dealuri înalt și munți.

La baza versantului vestic al stâncii Siklódkő (1052m) un loc numit Városhely (Loc de oraș) încă prezintă urme de așezare umană, posibil să fi adăpostit primul nucleu edificat. În apropierea acestuia în direcția nord-vestică o înălțime poartă numele de Klastrombérc (vârful Clastrului), trimițând la existența unei mănăstiri în vremurile timpurii, alte denumiri de deal cum este Barátdűlő (dealul Călugărului) susțin aceste ipoteze.

În direcția sudică pe creasta Szőlőbérc s-e pot identifica urmele unui post de veghe roman, iar un alt loc cu importanță strategică militară denumit Dávidvára, oferea adăpost pentru întreaga populație pe vremea raziilor otomane.

Obiceiurile păstrează elemente cu caracter militar, firești pentru o comunitate care era pregătită mereu pentru autoapărare, și legendele despre eroi locali nu sunt puține. La sfârșitul secolului XIX, conflictele rezultate în delimitarea precisă a parcelelor agricole, se ajungea la dreptate prin trântă între câte un reprezentant al părților. Pe locul până unde ajungeau cei doi luptători într-un timp limitat se trasa noua limită între parcele, iar conflictul se considera rezolvat onest.

Centrul inițial de comună a fost satul Cușmed, amintit pentru prima dată în documente papale din anul 1333, ca și având parohie proprie. Până la anul 1645 Șiclod figurează ca filiala a parohiei Cușmed, data completării primei biserici de pe deal.

Din nefericire condițiile geotehnice pe această locație au fost foarte nefavorabile, iar biserica suferea avarii continue din cauza mișcărilor vâscoase ale terenului de fundare. În anul 1951 biserica a ajuns la marginea colapsului spontan, din acest motiv comunitatea a demolat-o. Cu toate că deja în 1948 un proiect pentru o nouă biserică a fost realizat de către celebrul arhitect Kós Károly, construirea bisericii a durat 50 de ani, urmând să fie completată în 1991.

Clopotnița de lemn a bisericii reformate datează din anul 1784 și figurează pe lista monumentelor istorice cu Cod LMI2004 HR-II-m-B-12981.

ansamblul bisericii reformate din 1991 cu clopotnița din 1784

3. DEZVOLTAREA ARHITECTURALĂ ȘI CARACTERISTICILE URBANISTICE

3.1 DEZVOLTAREA ISTORICĂ ȘI URBALISTICĂ A SATULUI

Satul este format din trei părți distincte aproximativ egale ca masă construită: Murva, Papszere și Alfalu, respectiv zona centrală de întâlnire dintre cele trei nuclee lineare. O subunitate a părții Papszere este strada bisericii, denumită Templomalja.

Partea cea mai veche a satului este Murva, după cum reiese din *Prima hartă militară din 1783-1786*), unde se observă dezvoltarea liniară a primului "braț" și a zonei centrale

Murva are o dezvoltare liniară pe linia pantei, traversând aproape perpendicular curbele de nivel, rezultând într-o stradă foarte abruptă, ce dezvăluie treptat peisajul înconjurător.

Prima hartă militară austriacă din 1783-1786

În următoarea ipostază prezentată în *A doua hartă militară austriacă din 1857-1863* deja vedem satul la maturitate completă, ceea ce se justifică și prin datele demografice, conform cărora în 1850 satul avea deja 1220 de locuitori. Dezvoltarea ulterioară până în zilele de astăzi constă în densificarea țesutului și formarea unor mici ramuri laterale pe cursuri de pârâu.

Imaginile stradale nu sunt caracterizate de fronturi continue bine structurate, întâlnim frecvent loturi goale în special pe periferiile blocurilor morfologice definite, sau în vecinătatea pârului.

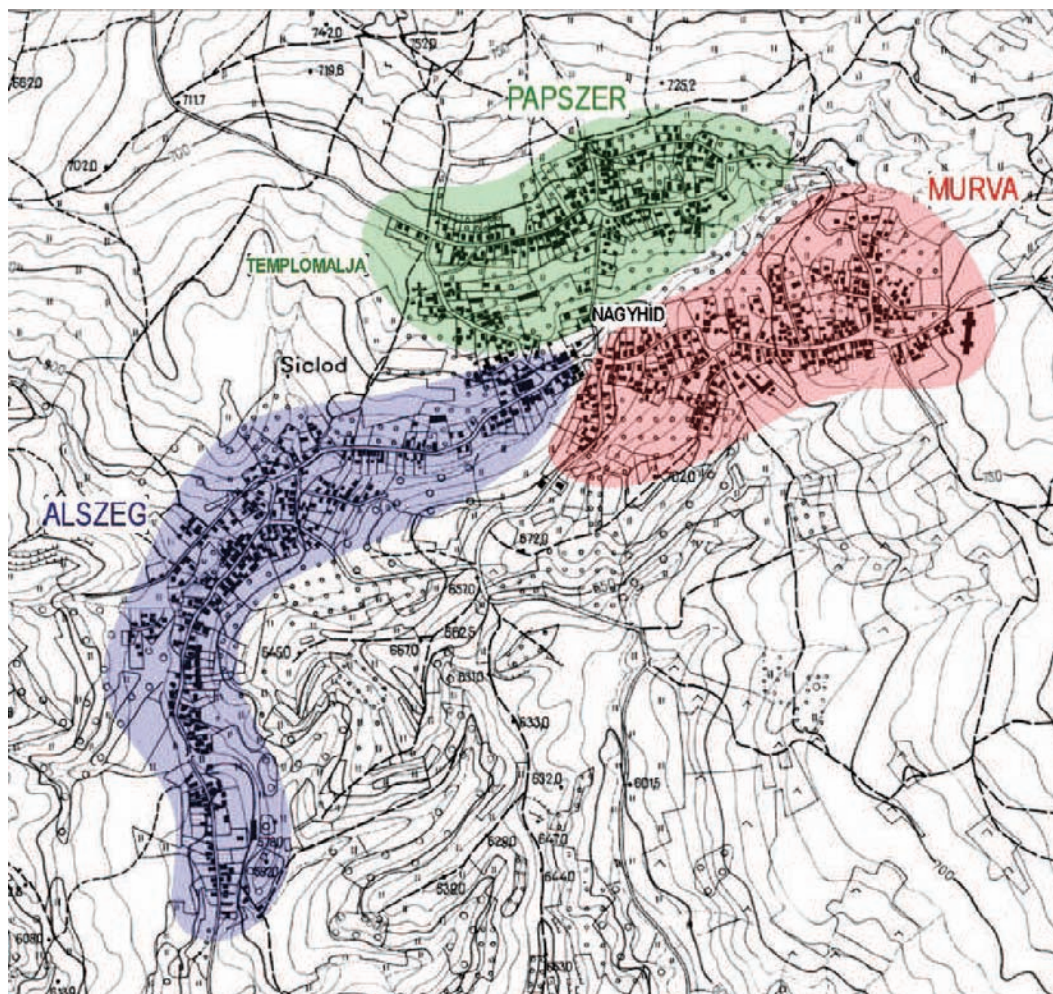
Harta cadastrală din 1887 prezentând părțile Murva și Papszere ajunse aproape de nivelul de actual de dezvoltare

3.2. STRUCTURA ȘI TIPUL LOCALITĂȚII, TIPURILE PARCELELOR

Din punct de vedere morfo-tipologic Șiclod este un sat cu structură mixtă, compus din elemente aglomerate și liniare adaptate la condițiile foarte dificile de teren. Cele trei brațe se unesc într-o zonă centrală, care a migrat către Alfalu în ultimul secol.

În vremuri timpurii satul era format din gospodării familiale mari, care pe parcursul timpului s-au împărțit și au devenit gospodării mici, care la rândul lor se despicau mai departe pe bază de rudenii. Diviziunile succesive și necesitatea adaptării la condițiile de teren a formei parcelelor rezultă într-un număr mare de parcele irgulate.

În zonele bine constituite gospodăriile sunt așezate perpendicular pe străzi, iar forma parcelelor este alungită. Aici modul de ocupare a parcelelor este relativ unitară. În imaginea actuală a satului putem observa că situarea caselor față de stradă este separată de o grădină frontală din fața caselor, astfel limita dintre parcelă și stradă este definită de gard. Aceste grădini frontale, dintre gard și casă sunt de obicei destul de înguste, în trecut serveau ca elemente de protecție împotriva stropirii și zgârierii peretelui expus la stradă.

cele trei părți componente ale satului

3.3. IMAGINI CARACTERISTICE ALE STRĂZILOR

În cadrul satului predomină **traseele ramificate** pornind din centru către periferii.

Între ramurile Murva și Papszere în mod vag se închid **trasee inelare**, însă cel mai des în Alfalu, unde conexiunile multiple ale traseelor de pe cele două maluri formează inel multiple.

Găsim **străzi care urmăresc linia pârâului**, în trecut podurile și podețele erau o notă caracteristică, elemente care dau o imagine aparte ale acestor zone învecinate pârâului.

O rețea de **străzi înfundate** și **străzi interioare** blocurilor morfologice penetrează țesutul construit, irigând cu circulațiile necesare deservirii tuturor loturilor construite.

3.4. TIPURI DE CLĂDIRI

3.4.1. Clădiri de locuit

Caracteristica structurii satului o dau casele, care împreună cu terenurile alăturate și rețelele stradale definesc satul.

Pentru construcții localnicii de obicei au folosit materialul cel mai comun pentru ei, care era lemnul (molidul și stejarul) din care se ciopleau bârne de lemn. Construcția din bârne era

cel mai popular mod de construire a diferitelor construcții, cum ar fi casele de locuit, șurile, bucătăriile de vară, grajdurile și alte clădiri care erau necesare gospodăriei.

- case din bârne de lemn, fără prispă - tipul arhaic

- case din bârne de lemn, pe elevație din piatră cu prispă laterală din lemn

- case din bârne de lemn, cu prispă pe două laturi (extinsă pe frontul de stradă)

Mai târziu, în cursul secolului XIX. apar construcțiile din piatră și cărămidă, reprezentate mai degrabă prin anexe gospodărești în satul Șiclod. Există și câteva exemple de casă construită din zidărie de piatră, însă ele sunt puține la număr.

- case din cărămidă sau piatră cu timpan trunchiat și pridvor pe partea de mijloc (nr.107)

- detaliu prispă de lemn

În zilele noastre putem defini mai multe tipuri de case, care s-au format de-a lungul timpului, și care azi stau ca mărturie a diferitelor perioade istorice. Aceste tipuri de case sunt următoarele (organizate aproximativ în ordine cronologică, începând cu cele mai vechi tipuri, care mai pot fi regăsite în sat):

- case cu elemente de arhitectură urbană

Din tipurile de case tradiționale predomină tipul de case din lemn cu prispă pe două laturicu acoperiș în patru ape și foișor de acces lateral și timpan trunchiat zidit sau din scândură către stradă.

Toate tipurile de casă au caracteristici volumetrice asemănătoare: forma în plan patruleter alungit, cu intrare sau intrări pe latura lungă, și acoperiș în patru ape. La tipul de casă cu pridvor sau foișor pe partea mijlocie, forma în plan se modifică în acest sens și acoperișul în patru ape are totodată o parte ieșită deasupra pridvorului, care este acoperit în majoritatea cazurilor de o mică șarpantă în două ape perpendiculară pe coama principală.

Tâmplăriile caselor este foarte variată, și în cele mai multe cazuri este bogată în decorațiuni și dotată cu obloane, fapt ce dovedește o stare economică bună a locuitorilor. Aceste tâmplării se regăsesc și în zilele noastre, multe sunt în stare deteriorată, însă este posibilă renovarea lor, care ar merita o atenție sporită.

Zone aproape continue de case tradiționale nealterate găsim în părțile Murva și Papszere, precum și segmente de imagine stradală nealterată în Alfalu.

O categoria aparte o reprezintă casele "încălecate", transformate prin unirea celor două goluri de ferestre către stradă și înlocuirea tâmplăriei originale cu una nouă cu trei diviziuni. Deseori simultan se întâmplă închiderea pridvorului cu tâmplărie sau chiar zidărie, iar peste scara de acces se improvizează o copertină anostă din material transparent.

- casă model import din Regat

casă "încălecată" pe modelul import

Într-un număr redus întâlnim case mai noi de cele menționate mai sus (din perioada anilor 1960-80) care atipice, au forme comune, fără caracteristici distinctive sau specifice acestei zone.

- casă tipică anii '80

intervenție recentă fără respectarea specificului local

Cădirile și modificările din perioada de după anii 1990 se plasează din punct de vedere arhitectural și mai departe de cele menționate adineauri. Adasea aceste clădiri modifică mult imaginea satului tradițional, par a fi scoase din volumetria satului, se definesc cu forme ieșite din scara satului, situația este agravată când noua clădire apare în culori stridente. Din fericire în satul Șiclod găsim foarte puține exemple din această ultimă categorie.

3.4.2. Anexe gospodărești

În afara caselor o notă caracteristică a satului o dau șurile, care sunt păstrate în marea majoritate a cazurilor chiar și după demolarea casei, arătând importanța dată lor (fiind de dimensiuni mari). Numărul șurilor rezultă din activitatea agricolă a satului, deservește nevoia de adăpostire a bunurilor agricole.

Deseori găsim exemple în care un gospodar deține mai multe șuri în mod special pentru depozitarea fânului se construiește o extindere perpendiculară de-alungul limitei laterale ale parcelei. În general șurile sunt poziționate transversal, formînd un front închis în cîteva zone compact construite, sunt realizate tradițional din bârne de lemn, însă găsim exemplare foarte spectaculoase realizate din piatră și cărămidă datate din secolul XIX.

Acestea însă se degradează foarte rapid în lipsa întreținerii, decît cele din bârne de lemn, din acest motiv s-au păstrat în număr mic. Începînd din anii 1960 au început să fie construite și șuri parțial executate din cărămidă din beton aparent, afectînd grav imaginea gospodăriei tradiționale. Șurile mari de obicei adăpostesc grajdurile animalelor mari și animalelor mici, iar în afară de acestea găsim și ateliere în incinta șurilor.

sură din lemn cu bogăția texturilor materialelor tradiționale

șură din lemn extins cu depoz de fân

bucătărie de vară

șură din cărămidă în curs de colaps

Alte anexe gospodărești sunt: bucătăriile de vară, afumătoriile, atelierele, diverse spații de depozitare (pt. uneltele gospodărești, lemne de foc...), grajdurile pentru animale mari (cai, vaci...), grajdurile pentru animale mici (oi, porci...), cotețele pentru păsări...etc. Aceste anexe de obicei sunt construite, ca și șurile, în mod tradițional, din bârne de lemn. Bucătăriile de vară sunt văruițe, tencuite, și deseori includ un cuptor al cărui focar este amplasat în exteriorul limitei laterale de parcelă, iar celelalte anexe sunt de obicei lăsate cu bârnele de lemn aparente.

3.5. OBIECTIVE STRADALE CARACTERISTICE

Porțile secuiești înalte sunt foarte puține la număr și sunt exemplare vechi, însă au o contribuție majoră la imaginea stradală, Sunt răspândite în această regiune porțile tradiționale mici din lemn, construite cu bun meșteșug, au ornamente și înscricțiuni asemenea porților secuiești clasice.

poartă mică

poartă mare "clasică"

Cele mai noi porți sunt din diferite materiale, din combinații de materiale, având atât forme tradiționale cât și forme netradiționale, uneori vopsite în culori stridente, nocive din punct de vedere a imaginii satului.

Pietre funerare în livadă

silueta brazilor

Un loc cu identitate și denumire proprie o reprezintă podul mare în centru, la tripla răscruce, denumit "Nagyhíd", loc de întâlnire și punct de referință pentru întreaga comunitate.

Cimitirul de pe deal cu șirul de brazi este primu lelement de contact pe traseu lde apropiere. Cimitirul vechi de lândă biserică are extinderi ad-hoc pe versantul sudic către Alfalu, existau perioade în istoria satului, când se defuncții se înmormântau în afara incintei cimitirului.

4. ANALIZA INTERVENȚIILOR ASUPRA IMAGINII SATULUI

4.1. DEFINIREA ZONELOR CU IMAGINI SPECIFICE UNITARE

Localitea Șiclod s-a dezvoltat armonios până în zilele noastre, nu au existat rupturi semnificative în modul de edificare, astfel țesutul satului este coerent și unitar, cu fluctuațiile naturale de densitate, ce decurg din adaptarea la teren al tramei stradale. Puținele intervenții, pe care putem considera nocive sunt unitatea comercială din centru, amplasată pe o înălțime aceasta domină zona centrală. Căminul cultural se integrează într-un mod mai fericit în granulația diferită a satului, doar de pe strada Alfalu se percepe volumul iașit din scara locului. Un edificiu construit recent în vecinătatea bisericii interferează grav cu silueta bisericii pe traseul de apropiere dinspre centru.

Cee trei părți ale satului se pot deosebi în mod clar chiar și prin organizarea spațiului public.

Murva, nulceul (brațul) primar se organizează în jurul unei străzi abrupte, ce asaltează versantul vestic în direcția Siklódkő. Pe partea superioară strada se lărgește în formă de pântec, oferind loc pentru întâlnire și un mic centru local care repetă la scara locală întreaga structură a satului: un braț coboară către livezi, iar altul urcă până la vârful dealului.

Papszere, se organizează pe un ax paralel cu liniile curbelor de nivel și inițial s-a conectat la nodul central prin strada abruptă, distrusă actualmente de alunecări de teren. Aproximativ la mijlocul axului major se formează o răscruce, un alt mic centru local al acestei părți.

Alfalu este partea formată cel mai recent, strada pricipală urmărește traseul pârâului, pe ambele maluri, având cu numeroase traversări. Vegetația abundentă din valea pârâului cuprinde unele gospodării, creând senzația de sat așezat în pădure.

Zone cu imagine tipică de sat - în care predomină clădirile cu aspect vernacular, păstrând formele și materialele de construcții tradiționale, atât la clădirile de locuit, cât și la anexele gospodărești. Între casele tradiționale au apărut în cursul primei jumătăți a secolului al XX-lea câteva case cu elemente de arhitectură urbană, ca expresie a diferențierii unor pături sociale (negustori, intelectuali, meșteșugari) cu preferințe de expresie arhitecturală diferite. Aceste case păstrează modul de așezare pe parcelă și volumetria caselor tradiționale, forma acoperișului, diferă doar tratarea fațadelor cu elemente decorative din tencuială (chenare de ferestre, profilaturi) și colorit caracteristic,

prin combinarea a câte două culori mai intense: combinații de gri - portocaliu, ocru - vișiniu, gris-albăstrui închis - alb etc. Coloritul mai curajos al acestor case dau o notă specifică localității, fără a deteriora imaginea tradițională.

Arii și ansambluri propuse spre protejare

Pentru protejarea segmentelor de imagine stradală reprezentativă, având obiecte sau ansambluri valoroase se propun următoarele **arii și ansambluri protejate** în zonele rezidențiale.

În zona **MURVA**:

- Aria protejată **M1** (*strada Farkas*) înglobând gospodăriile valoroase cu numerele 2, și 411-416, respectiv vecinătățile imediate ale acestora;
- Aria protejată **M2** înglobând gospodăriile valoroase cu numerele 3-6, și 116-120, respectiv vecinătățile imediate ale acestora;
- Aria protejată **M3** înglobând gospodăriile valoroase cu numerele 18-20, și 113, respectiv vecinătățile imediate ale acestora;
- Aria protejată **M4** înglobând gospodăriile valoroase cu numerele 33-36, și 106-112, respectiv vecinătățile imediate ale acestora;
- Aria protejată **M5** înglobând gospodăriile valoroase cu numerele 38-39, și 102-103, respectiv vecinătățile imediate ale acestora;
- Aria protejată **M6** înglobând gospodăriile valoroase cu numerele 43-45, respectiv vecinătățile imediate ale acestora;
- Aria protejată **M7** înglobând gospodăriile valoroase cu numerele 48,56-57, și 85-88, respectiv vecinătățile imediate ale acestora;
- Aria protejată **M8** înglobând gospodăriile valoroase cu numerele 49-53, respectiv vecinătățile imediate ale acestora;
- Aria protejată **M9** înglobând gospodăriile valoroase cu numerele 59-64, respectiv vecinătățile imediate ale acestora;
- Aria protejată **M10** înglobând gospodăriile valoroase cu numerele 65-68, și 73, respectiv vecinătățile imediate ale acestora;
- Aria protejată **M11** înglobând gospodăriile valoroase cu numerele 78-84, respectiv vecinătățile imediate ale acestora;
- Aria protejată **M12** înglobând gospodăriile valoroase cu numerele 94-98, respectiv vecinătățile imediate ale acestora;
- Ansamblu de șure protejat **Ms1** (*strada Farkas*) înglobând clădirile gospodărești aparținând gospodăriilor valoroase cu numerele 411-415, respectiv vecinătățile imediate ale acestora;

În zona **PAPSZERE**:

- Aria protejată **P1** înglobând gospodăriile valoroase cu numerele 125-128, respectiv vecinătățile imediate ale acestora;
- Aria protejată **P2** înglobând gospodăriile valoroase cu numerele 139-140,143-144 și 228-232, respectiv vecinătățile imediate ale acestora;
- Aria protejată **P3** înglobând gospodăriile valoroase cu numerele 146-152 și 226, respectiv vecinătățile imediate ale acestora;
- Aria protejată **P4** înglobând gospodăriile valoroase cu numerele 194-203 și 212-221, respectiv vecinătățile imediate ale acestora;

- Aria protejată **P5** înglobând gospodăriile valoroase cu numerele 169-172 și 188-189, respectiv vecinătățile imediate ale acestora;
- Aria protejată **P6** înglobând gospodăriile valoroase cu numerele 176-177 și 180, respectiv vecinătățile imediate ale acestora;

În zona **ALFALU**:

- Aria protejată **A1** înglobând gospodăriile valoroase cu numerele 257-258 și 396-401, respectiv vecinătățile imediate ale acestora;
- Aria protejată **A2** înglobând gospodăriile valoroase cu numerele 261-262 și 391-392, respectiv vecinătățile imediate ale acestora;
- Aria protejată **A3** înglobând gospodăriile valoroase cu numerele 386-390, respectiv vecinătățile imediate ale acestora;
- Aria protejată **A4** înglobând gospodăriile valoroase cu numerele 287-291, 371 și 374, respectiv vecinătățile imediate ale acestora;
- Aria protejată **A5** înglobând gospodăriile valoroase cu numerele 296-303 și 359-363, respectiv vecinătățile imediate ale acestora;
- Ansamblu de șure protejat **As1** înglobând clădirile gospodărești aparținând gospodăriilor valoroase cu numerele 405-407, respectiv vecinătățile imediate ale acestora;
- Ansamblu de șure protejat **As2** înglobând clădirile gospodărești aparținând gospodăriilor valoroase cu numerele 396-398, respectiv vecinătățile imediate ale acestora;
- Ansamblu de șure protejat **As4** înglobând clădirile gospodărești aparținând gospodăriilor valoroase cu numerele 387-390, respectiv vecinătățile imediate ale acestora;

4. PROPUNERI PENTRU PROTEJAREA ȘI REABILITAREA IMAGINII SATULUI

4.1 PROPUNERI DE INTERVENȚII ASUPRA SPAȚIULUI PUBLIC

În vederea accesibilității sporite la apa ce străbate localitatea, este necesară redefinirea unei serii de spații publice existente în trecut, formate în zonele de adiacență CU punctele de intersecție dintre pârau și străzi. Deasemenea este necesară reconstituirea pasarelelor din lemn recreând scurtăturile pietonale vechi, oferind alternative la cele câteva poduri rutiere și podețele improvizate.

4.2. OBIECTIVE ÎNSCRISE ÎN LISTA MONUMENTELOR ISTORICE

La ora actuală este protejat prin lege un singur obiectiv din sat, cuprins în Lista monumentelor istorice:

nr.	cod LMI2004	Denumirea obiectivului / Adresă / Dată
622.	HR-II-m-B-12981	Clopotnița de lemn a bisericii reformate sat ȘICLOD, comuna ATID, nr.242 datad din anul 1784

Conform legii la orice intervenție la monumentele înscrise în Lista monumentelor istorice și pentru lucrări de investiții sau lucrări de reparații la clădiri aflate în zona de protecție a acestora, prin certificatul de urbanism emis, trebuie să se solicite avizul Comisiei zonale a monumentelor istorice nr. 11 Brașov prin Direcția județeană de cultură și culte Harghita.

În cadrul studiilor de fundamentare al Planului Urbanistic General al comunei Atid, anterior reactualizării PUG-lui este nevoie de elaborarea a unor:

- studii de delimitare a zonelor de protecție a ansamblului și a monumentului istoric cuprinse în Lista monumentelor istorice

4.3. PROPUNERI DE PROTEJARE LOCALĂ

Dezideratul menținerii imaginii tradiționale a satului se poate obține prin acțiunea comună a conducerii comunei și a locuitorilor satului. Este foarte important conștientizarea valorilor existente în rândul populației, reorientarea interesului pentru formele arhitecturale și rezolvările tradiționale.

În procesul de conștientizare a valorilor rolul cel mai important ar putea să aibă organizațiile civile, care pe lângă obiectivele de păstrare a identității culturale, a tradițiilor locale în viața socială, își introduc în program și protejarea imaginii satului.

4.3.1. Propuneri de reglementări urbanistice

Instrumentul de bază a Primăriei în rezolvarea problemelor legate de dezvoltarea durabilă a localității, cu păstrarea trăsăturilor urbanistice și arhitecturale, îl constituie prevederile Planului Urbanistic General și reglementările cuprinse în PUG. Propunerile de reglementări urbanistice din **Anexele 3 și 4** ale prezentului studiu sunt întocmite pentru a fi introduse în Reglementările PUG-lui, cu ocazia reactualizării acestuia. Aceste propuneri de reglementări nu sunt exhaustive și se referă numai la aspectele legate de dezideratul de menținerea valorilor tradiționale existente și restricționarea construcțiilor noi precum și a intervențiilor în așa fel ca acestea să nu altereze imaginea satului, dimpotrivă să se aducă îmbunătățiri, corectări în acest sens.

După aprobarea PUG-lui reactualizat Reglementările acestuia se ridică la rang de lege și devin instrumente de lucru în modelarea imaginii satului.

Datoria specialiștilor de la Primărie, care emit certificatele de urbanism, este să introducă în prevederile acestuia acele puncte din reglementări care se referă la terenul / obiectivul în cauză, pentru care s-a cerut elaborarea certificatului de urbanism. Este foarte important Introducerea detaliată a cerințelor referitoare la obiectul respectiv cu scopul ca la începerea fazei de proiectare beneficiarul și proiectantul să se orienteze după aceste cerințe.

La certificatele de urbanism emise pentru înstrăinări de bunuri imobiliare de asemenea trebuie introduse cerințele referitoare la volumetrie, amplasarea construcției, eventuale restricții, pentru a crea o imagine exactă celui care cumpără terenul / obiectivul în vederea realizării unei investiții noi.

4.3.2. Propunere de protejare locală

Propunerile de reglementări întocmite pentru *zona centrală și monument istoric*, precum și pentru *zonele de locuit* dau un cadru general pentru protejarea imaginii întregului sat, a valorilor ambientale. Pentru protejarea unor obiective mai valoroase, a căror dispariție sau transformare radicală ar aduce prejudicii pentru patrimoniul construit al localității, s-a întocmit o propunere de protejare locală, cuprinsă în **Anexa 5** a prezentului studiu.

Această propunere devine un instrument de lucru după aprobarea de către Consiliul Local pe baza Hotărârii Consiliului.

Protejarea locală atrage după sine următoarele obligații:

- Interdicția de demolare. Autorizație de demolare pentru aceste obiective se pot elibera numai dacă pe baza unei Hotărâri a Consiliului Local obiectul se scoate din lista de obiecte protejate pe plan local.
Orice transformare a clădirii (adăugiri, schimbare de materiale de finisaj, schimbarea tâmplăriei, refacerea porții și a împrejurimii către stradă) trebuie să se facă pe bază de autorizație de construire și fără a diminua valoarea ambientală a clădirii. Nu este nici o interdicție în ceea ce privește adaptarea clădirii la cerințele de confort și igienă, dar aceste lucrări să nu se execute în detrimentul aspectului tradițional al fațadelor expuse către spațiul străzii.
- La clădirile de locuit unde mai recent s-a schimbat forma ferestrelor originale în ferestre cu trei canate (de tip bloc de locuință), cu ocazia unor reparații la fațade ar fi de dorit refacerea golurilor originale.

Hotărârea Consiliului Local prin care se aprobă lista obiectivelor de protejare locală trebuie adusă la cunoștința proprietarului clădirii, respectiv al obiectivului protejat.

În vederea viabilității protecției locale aceasta trebuie să aibă și sprijinul populației, ceea ce se poate realiza numai prin conștientizarea valorilor. O serie de activități ar trebui să concure la fenomenul ca protejarea locală să nu fie înțeleasă ca o măsură opresivă, de frână în calea dezvoltării, ci dimpotrivă ca un motiv de mândrie de a fi proprietarul unei case valoroase.

Pe lângă motivații sentimentale câte un ajutor material, chiar de valoare mai mică ar putea să slujească această cauză.

În acest sens Primăria ar trebui să găsească resurse financiare (din resurse proprii, sprijin de la Consiliul Județean Harghita cerut în acest scop, fonduri obținute prin proiecte de finanțare, etc.) și modalități de a sprijini activitățile de întreținere a obiectivelor de pe listă, acele lucrări de întreținere sau reparații care se execută în spiritul protejării locale, precum și eventualele îmbunătățiri, corectări, lucrări de refacere a formei originale.

Ajutoarele materiale date proprietarilor de obiective înscrise pe lista de protejare locală ar putea să fie de diferite forme, cum urmează:

- scutiri de impozit sau reducerea impozitului pentru clădiri protejate local. Aceste scutiri s-ar putea da, în măsura posibilităților, pentru toate obiectivele de pe listă sau numai la acele obiective unde se execută lucrări de întreținere conform celor sus menționate.
- ajutor material direct prin oferirea gratuită sau la preț redus a unor materiale de construcții cu ocazia reparațiilor executate la aceste obiective, dacă acestea se realizează în spiritul păstrării sau refacerii formei originale a clădirii (de exemplu var pentru văruire, țigle solzi pentru reparații la acoperiș, material lemnos etc.)

- plata parțială sau totală a unor lucrări de refaceri de goluri de ferestre originale la fațade, restaurare de tâmplărie tradițională valoroasă etc.
- ajutor material pentru reparații la porți secuiești vechi, care reprezintă valoare pentru întreaga comunitate și unde proprietarul nu are resurse materiale pentru a păstra și restaura poarta. (Caz concret: poarta zidită nr. 190, unde casa nu mai există, și se pare că nu sunt șanse de restaurarea porții de către proprietar. Având în vedere valoarea acestui obiectiv o rezolvare ar fi dacă Primăria ar putea să preia acest efort financiar.)

4.3.3. Propunere de punct muzeal cu caracter etnografic

Pentru a păstra martori ai imaginii unei gospodării tradiționale studiul de față propune analizarea posibilității de a crea puncte muzeale cu caracter etnografic (tájházak). Propunem șapte gospodării care ar putea fi utilizate în acest sens:

- gospodăria nr. 2 din str. Farkas
- gospodăria nr.62 din Murva
- gospodăria nr.125 din Centru
- gospodăria nr.129 din str. Templomalja
- gospodăria nr.194 din Papszere
- gospodăria nr.257 din Alfalu
- gospodăria nr.289 din Alfalu

În vederea executării unui astfel de punct muzeal primul pas ar fi achiziționarea gospodăriei de către forul care ar fi realizatorul acestei investiții (Primăria sau o asociație) și după aceea restaurarea clădirilor din gospodărie.

Bibliografie:

- Planul urbanistic general comuna Atid
- Hărțile militare austriece din secolele XVIII-XIX: prima hartă militară austriacă din anii 1769-1773 și a doua hartă militară austriacă din anii 1853-1873
- Planuri cadastrale din anul 1887
- Planuri topografice din anul 1968
- Planuri cadastrale din anul 1986 - suportul planului coordonator
- Orbán Balázs: A Szekelyfold leirása, vol. II, editat de Ráth Mor, Pesta, 1869,
- Pagina de Web www.siklod.hu

Întocmit,
arh. Várday Zsolt